

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ (11/5/2014)

Η ερμηνεία του Συμβόλου της Πίστεως (36)
«το εκ του Πατρός εκπορευόμενον» - Η εκπόρευση του Αγίου
Πνεύματος

Ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο της Δογματικής διδασκαλίας της Εκκλησίας μας ανοίγουμε σήμερα, αδελφοί μου, συνεχίζοντας την αναφορά μας στην Ορθόδοξη Θεολογία περί του Αγίου Πνεύματος, κατά την ερμηνεία του Συμβόλου της Πίστεως. Πρόκειται για το ζήτημα της εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος, περί της οποίας η Θεολογική διαμάχη, σε συνδυασμό με άλλα Εκκλ/κά και πολιτικά δεδομένα της εποχής, οδήγησε στο μεγάλο σχίσμα της Χριστιανικής Εκκλησίας το 1054 μ.Χ.

Η Αγία μας Εκκλησία ομολογεί ότι το Πανάγιο Πνεύμα εκπορεύεται εκ του Πατρός. Αυτή η ομολογία δεν προέκυψε τυχαία, ούτε αυθαίρετα· μαρτυρείται από τον ίδιο τον Χριστό προς τους Μαθητές, λίγο πριν την έναρξη του Πάθους: *όταν έλθη ο Παράκλητος, ον εγώ πέμψω υμίν παρά του Πατρός, το Πνεύμα της αληθείας, ο παρά του Πατρός εκπορεύεται...*¹. Την ίδια μαρτυρία καταθέτει και ο Απόστολος Παύλος², ενώ περιβάλλει με την δογματική της αυθεντία η Β' Οικουμενική Σύνοδος (Κωνσταντινούπολη 381 μ.Χ.). Ο λόγος του Κυρίου σαφώς αποκαλύπτει ότι, σε σχέση με τον Θεό Πατέρα, το Άγιο Πνεύμα ούτε γεννάται, ούτε πέμπεται, αλλά εκπορεύεται, αντλώντας απ' Αυτόν την προαιώνια ύπαρξή Του. Παράλληλα, σε σχέση με τον Υιό, ούτε γεννάται, ούτε εκπορεύεται, αλλά πέμπεται στον κόσμο και στην Εκκλησία. Είναι αδιανόητη, λοιπόν, οποιαδήποτε επέμβαση στον λόγο του Χριστού και αλλοίωσή του, όσο και η παραχάραξη του όρου της Β' Οικουμενικής Συνόδου, γεγονός που ο Άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης χαρακτηρίζει «κίνηση κατά του Αγίου Πνεύματος, διατάραξη του Μυστηρίου της Αγίας Τριάδος, αποστασία από το ιερό Σύμβολο της Πίστεως, αλλά και του ιερού Βαπτίσματος και των λοιπών ιερών τάξεων της Εκκλησίας»³

«Δυστυχώς, πρώτοι οι Δυτικοί τον 8^ο αι. έπλασαν την διπλή εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος και πρόσθεσαν κοντά στο «εκ του Πατρός» το «και εκ του Υιού», για ν' ανοίξουν έτσι, τον δρόμο προς το οριστικό σχίσμα του 11^{ου} αι.»⁴

Είναι αλήθεια ότι στα ώτα όλων ημών των απλών Χριστιανών αυτές οι λεπτές δογματικές διαφορές, ενίοτε φαντάζουν ακατανόητες,

¹ Ιωάν. 15,26

² Α' Κορ. 2,12

³ «Τα Άπαντα», τόμος Β, σελ. 146

⁴ π. Στυλιανός Ανανιάδης, «Το Πιστεύω μας», σελ. 650

ίως και ανούσιες. Άλλοτε, πάλι, να μας οδηγούν στην απορία: «είναι δυνατόν μία τέτοια απλή προσθήκη στο Σύμβολο της Πίστεως να γίνει αιτία ενός σχίσματος ηλικίας άνω των χιλίων ετών και να κρατά σε διαίρεση την Χριστιανική Εκκλησία;» Οι απορίες είναι εύλογες, αλλά η απάντηση είναι σαφής και κατηγορηματική. Η προσθήκη αυτή της Ρωμαιοκαθολικής ομολογίας ανέτρεψε την ουσία της πίστεως της Εκκλησίας περί της Αγίας Τριάδος, έθιξε δηλ. την καρδιά της Ορθοδόξου Θεολογίας. Γιατί; «Οι Δυτικοί διδάσκουν ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού (filioque). Τη φράση αυτή δεν την είπε ο Κύριος. Δεν την περιέχει το Ευαγγέλιο. Δεν την γνώριζε η αρχαία Εκκλησία. Δεν την έγραψαν οι Πατέρες. Η Παπική Εκκλησία την εισήγαγε αυθαίρετα και παρά τις μεγάλες διαμαρτυρίες του Πάπα Λέοντα του Γ'. Πρόκειται για πλάνη, διότι, εκτός των άλλων, εάν παραδεχτούμε ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού, περιπίπτουμε στη διαρχία, δεχόμαστε δηλ. ότι η Θεότητα έχει δύο αρχές, δύο πηγές, τον Πατέρα και τον Υιό!...»⁵

Με πολύ δηκτικό και συγκλονιστικό τρόπο ο Άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης καυτηριάζει την αίρεση του filioque και εκείνον που την πρεσβεύει και υποστηρίζει, επισημαίνοντας τις συνέπειες των αιρετικών απόψεών του: «σκέψου πόσο μέγα είναι το αμάρτημα· με όσα προσθέτεις, ανατρέπεις και αναιρείς τον κοινό όρο της ευσεβείας, το Σύμβολο της Πίστεως, την σφραγίδα της Θεολογίας των Πατέρων και βγάζεις τον εαυτό σου από την συμφωνία των ιερών συνόδων και φαίνεται ότι θέτεις τον εαυτό σου υπεράνω των Θείων εκείνων και ιερών ανδρών. Επιχειρείς να αναιρέσεις και την Θεολογία του ιδίου του Σωτήρος περί του Αγίου Πνεύματος, παρεξηγείς τους Θεοφόρους Πατέρες πάνω σε εκείνα που ερμήνευσαν και όρισαν· ανατρέπεις την ενιαία Θεολογία από τους Αποστόλους έως τις μέρες μας και όλη την αρχαία παράδοση της πίστεως· κατέλυσες την ειρήνη της Εκκλησίας, την οποία ως παρακαταθήκη μάς έδωσε ο Σωτήρας και έγινε αιτία σχισμάτων»⁶

Αντιλαμβάνεται, λοιπόν, κανείς αγαπητοί μου τις τραγικές συνέπειες που επιφέρει στο Σώμα της Εκκλησίας η παραχάραξη της Ορθοδόξου Πίστεως. Αλίμονο σε εκείνους που συνειδητά την επιχειρούν, προκαλώντας αγεφύρωτα σχίσματα και πληγώνουν την ενότητα της Χριστιανικής Εκκλησίας, που είναι το μεγάλο ζητούμενο της εποχής μας. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

⁵ όπ.π. σελ. 651

⁶ «Τα Άπαντα», τόμος Β, σελ. 145-146